

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 11.051.011 у Донецькому
національному університеті
імені Василя Стуса, професору
доктору економічних наук,
професору кафедри підприємництва,
корпоративної та просторової
економіки
Козловському Сергію
Володимировичу

ВІДГУК

офіційного опонента професора кафедри економіки підприємства та корпоративного управління Одеської національної академії зв'язку імені О.С. Попова Міністерства освіти і науки України, доктора економічних наук, професора Копитка Василя Івановича на дисертаційну роботу Горячової Наталії Володимирівни на тему: **Інтелектуальні інвестиції в інноваційній діяльності підприємства»,** подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертаційної роботи

На сьогоднішній день кожна країна в світовій економіці визначається тим, наскільки вона володіє інтелектуальними технологіями, які вимагають розробки нових спеціальних механізмів управління підприємствами, що дозволить підвищити конкурентоспроможність вітчизняної економіки й визначить її міжнародну спеціалізацію шляхом розвитку підприємств високотехнологічних галузей, використовуючи накопичений запас інтелектуального капіталу.

Без інновацій та інтелектуальних ресурсів економічний розвиток неможливий. Керівники підприємств, а також влада країни повинні розуміти велике значення інтелектуальних інвестицій. Лідируючі позиції повинні бути конкурентоспроможними на міжнародному ринку та можуть займати ті підприємства, які вкладають кошти у розвиток інтелектуальних інвестицій. Так, це довгострокове вкладання коштів, але якщо правильно вибрати стратегію, то вкладені кошти повернуться підприємству з відсотком.

Інтелектуальні інвестиції – це гарант підприємства не тільки підприємства, а й держави. Потрібно враховувати також політичний фактор. Інвестування на пряму залежить від політики та економічного стану країни, якщо політичний стан стабільний в країні то залучення інвестицій більше, а також отримання чистого прибутку для підприємства та держави зростає.

Отже, зазначене обумовлює актуальність теми дисертаційної роботи та важливість поставлених завдань. Дослідження та подальший розвиток теоретичних положень, обґрунтування науково-методичних підходів до механізму інтелектуальних інвестицій на промислових підприємствах в умовах кризи та виходу на міжнародні ринки проектно-конструкторських бюро вагонобудівної галузі. Те, що є метою дослідження Н.В. Горячової, має важливе наукове і практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу Горячової Н.В. виконано відповідно до тематики наукових досліджень кафедри менеджменту та поведінкової економіки Донецького національного університету імені Василя Стуса: «Методологія конвергентного менеджменту інноваційного розвитку регіональних систем» (номер державної реєстрації 0117U0041138), у рамках якої побудовано економіко-математичну модель трансферу знань для вагонобудівних підприємств.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації, обумовлена збіжністю теоретичних результатів, викладених наукових положень, висновків та рекомендацій, що базується на використанні офіційних аналітичних, статистичних матеріалів та публікації Всесвітньої організації власності WIPO, Аналітичної довідки стану розвитку науки і техніки, результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, трансферу технологій, Інституту статистики ЮНЕСКО, Міжнародного валютного фонду, міжнародного телекомунікаційного союзу, Організації Об'єднаних Націй, Світового банку, Світового економічного форуму, Національної

наукової організації США, а також дані Державної служби статистики України, монографії та періодична література, аналітичні матеріали національних та зарубіжних науково-дослідних інститутів та центрів, монографії та періодичної літератури, обґрунтованість наукових положень підтверджується результатами обговорення на численних науково-технічних конференціях та семінарах.

У дисертаційній роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів:

вперше:

- розроблено та обґрунтовано механізм формування та реалізації інноваційної стратегії на машинобудівному підприємстві, який сформовано на основі зовнішніх та внутрішніх факторів підприємства з визначенням взаємопов'язаних компонентів: теоретичного (понятійно-категорійний апарат, методологія дослідження) та науково-практичного (методи, інструментарій оцінювання, механізми й інструменти розвитку) з метою підвищення рівня розвитку людського капіталу через управління процесом впроваджених змін на вагонобудівному підприємстві та виходу на міжнародні ринки збуту вагонобудівної продукції;

удосконалено:

- теоретичний базис управління інтелектуальними інвестиціями у промисловій галузі, а саме запропоновано на основі моделі інвестиційної поведінки підприємства в інноваційному середовищі методи взаємозв'язку інвестицій, що є інтелектуальний товар та послуги в інтелектуальну власність, що на відміну від існуючих представляє результат інтелектуальної, творчої діяльності новатора в розробці конструкторсько-технологічної документації, прогнозуванні теоретичних та експериментальних досліджень сучасного рухомого складу;

- організаційно-аналітичний інструментарій трансферу знань в економіці, а саме: в глобальному та регіональному аспектах дозволяють встановити основні закономірності та тенденції в процесі формування міжнародних зв'язків виробництва, трансферу і споживання знань, що було перевірено шляхом економетричного моделювання та аналітичного дослідження, що в процесі дає взаємозв'язок між інноваційною діяльністю та інтелектуальними інвестиціями за рівнем розвитку людського капіталу в країнах світу та обґрунтовано перспективи розвитку вагонобудівної галузі на міжнародному рівні для збуту вагонів нового покоління;

- теоретичні аспекти забезпечення розвитку інтелектуального капіталу на промислових підприємствах пропонується розглядати через компоненти, визначення та характеристики інтелектуального капіталу, класифікацію видів інтелектуального капіталу, форми та структуру інтелектуального капіталу, що на відміну від існуючих, містять розширений перелік критеріїв, що спрямовані на підвищення результатів інноваційної діяльності вагонобудівних підприємств України та економічного добробуту підприємства, регіону, країни;

набули подальшого розвитку:

- теоретичні підходи до оцінки ефективності інтелектуальних інвестицій у промисловій галузі, а саме методи, що визначають процедуру вартості об'єкта, подовжують життєвий цикл вагонів нового покоління та поліпшують роботу при оцінці інтелектуальних інвестицій у вагонобудівній галузі;

- організаційно-аналітичний стан та оцінка ефективності інтелектуальних інвестицій у промисловій галузі, що впливають на складові інтелектуального капіталу у вагонобудівній галузі на мега-, макро-, мезорівнях економіки. На мегарівні виділено економічні, інтелектуальні, політико-правові показники. На макрорівні розкрито інтелектуальні, кадрові показники, які формуються під впливом реформ, політичних чинників, конкурентоспроможності. На мезорівні визначено фінансово-економічні,

техніко-технологічні, інтелектуальні показники вагонобудівної галузі. Це дозволить з'ясувати та врахувати умови розвитку інтелектуального капіталу промислових підприємств для інноваційної діяльності на світовому ринку нових видів продукції, що визначає ринки збуту для нових моделей вантажних вагонів;

- визначення показників інтелектуальних інвестицій в Україні та вагонобудівній галузі, а саме існуючі показники інноваційної діяльності на інтелектуальну власність, що виявляють тенденції для подальшого визначення шляхів розвитку інноваційної діяльності вагонобудівних підприємств, внесення нових конструкторсько-технологічних ідей для вагонів нового покоління та планування інфраструктури в галузі, регіоні, країні, що дає економічне зростання регіону та приносить економічний ефект підприємству.

Наукові публікації. Основні результати за темою дисертаційної роботи опубліковано в 30 наукових працях, з них: 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Європейського Союзу, з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача; 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав; 13 статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України (із них 10 - у співавторстві) та 15 публікацій (із них 7 – у співавторстві) матеріали і тези наукових конференцій, 1 патент на корисну модель.

Підтверджую повноту викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів.

Теоретичне значення результатів проведеного дослідження полягає в розробці теоретичних положень доведених до рівня конкретних практичних пропозицій і рекомендацій. Практичне значення має запропонована послідовність реалізації основних напрямків інтелектуальних інвестицій в інноваційній діяльності підприємства, механізм формування і реалізації

інноваційної стратегії на машинобудівному підприємстві з метою підвищення рівня розвитку через управління процесом впроваджених змін на вагонобудівному підприємстві та виходу на міжнародні ринки збуту вагонобудівної продукції.

Результати дисертаційних досліджень реалізовані на міжнародному рівні, науково-дослідних установ, підприємств та бюджетних установ на різних рівнях: в діяльності IGRAD Institute of Global Research and Development, США, м. Нью-Йорк (довідка від 05.07.2019 р.); філія «НДКТИ» АТ «Укрзалізниця» м. Київ (довідка № 899 від 25.12.2019 р.); Національна академія правових наук України НДІ інтелектуальної власності м. Київ (довідка № 108 від 11.06.2019 р.); ТОВ «ГСКБВ імені В.М. Бубнова» м. Маріуполь (акт впровадження № 939-445 від 24.12.2019 р.); Донецький національного університету імені Василя Стуса при викладанні навчальних дисциплін: «Сучасні технології», «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства», «Міжнародна економічна діяльність України» (довідка №350-05/01.1.03-45 від 13.05.2019 р.).

Відповідні довідки містяться в додатках до дисертації.

Наведені нові науково-обґрунтовані практичні рекомендації щодо механізму формування та реалізації інноваційної стратегії, а також організаційно-аналітичний інструментарій трансферу знань в економіці, що перевірено шляхом економетричного моделювання та аналітичного дослідження дозволяють обґрунтувати перспективи розвитку вагонобудівної галузі на міжнародному рівні для збуту вагонів нового покоління.

Результати дисертаційної роботи рекомендується використовувати у науково-дослідних, проектно-конструкторських організаціях, промислових виробництвах, а також інших установах, у практиці яких виникає необхідність покращення інноваційної діяльності та виходу на міжнародні ринки збуту вагонобудівної продукції.

Дисертацію викладено державною мовою, з дотриманням та всебічним поданням інформації, стиль викладення матеріалів щодо постановки та

проведення досліджень, наукових положень, результатів, рекомендацій забезпечує легкість та доступність їх сприйняття.

Підкреслю відсутність в дисертації Горячової Н.В. порушення академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації).

Недоліки та зауваження.

В цілому позитивно оцінюючи представлену дисертаційну роботу, вважаю за необхідне висловити деякі критичні зауваження, вказати на недоліки та зауваження:

1. У п.1.3. дисертації при дослідженні типів та оцінки вартості об'єктів інтелектуальних інвестицій, критерії оцінки інтелектуальних інвестицій, методи та підходи оцінки інтелектуальних інвестицій, що визначають процедуру вартості об'єкта, подовжують життєвий цикл вагонів нового покоління та поліпшують роботу при оцінці інтелектуальних інвестицій у вагонобудівній галузі (с.63-72). В теоретичному плані у роботі доцільно було б відзначити застосування інтелектуальних систем при нормуванні в машинобудуванні (вагонобудівній галузі), в тому числі методи визначення трудомісткості виробничих процесів.

2. У п. 2.2. автором проведено аналіз інтелектуальних інвестицій в Україні, проаналізовано основні показники функціонування інноваційної діяльності промислових підприємств за регіонами (с.106-121). Автору, на нашу думку, необхідно було представити формування та вдосконалення власного, конкретного, пристосованого до цілей і функціональних особливостей підприємства інноваційного механізму та інноваційного процесу, де використовуються інтелектуальні інформаційні технології для підвищення ефективності інноваційного виробництва.

3. У п. 2.3. здобувачем проаналізовано конкурентні переваги підприємств вагонобудівної галузі України на прикладах проектно-конструкторських бюро України та вагонобудівних підприємств Європи, та отриманий економічний ефект від впровадження інноваційної діяльності

кошти (с.139-145). Вважаємо, що доцільно було б визначити частку інновацій, яка стала фінансуватися за рахунок власних коштів підприємств.

4. У п. 3.2. автор визначила напрямки вдосконалення управління фінансовою стійкістю інтелектуальними інвестиціями підприємства (с.174-180). Робота виграла б, якщо здобувач доповнила науковий підхід до підвищення ефективності інвестицій промислових підприємств щодо систематизації та класифікації резервів інноваційної діяльності, їх кількісній оцінці та ранжирування щодо ефективності й можливості реалізації.

5. У п. 3.3. у представленій автором діджиталізації на вагонобудівних підприємствах України, що дає низку конкурентних переваг в роботі операційних процесів (с.195-201), у прийнятті науково обґрунтованих економічних рішень за рахунок використання інтелектуальних інформаційних технологій при організації випуску конкурентоспроможної продукції, автору слід було звернути увагу на визначення перспектив формування внутрішнього інноваційного механізму на всіх стадіях інноваційного процесу.

Викладені зауваження та дискусійні положення щодо дисертації не впливають на загальну позитивну оцінку представленої дисертаційної роботи.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і загальні оцінки.

Дисертаційна робота є закінченим, самостійно виконаним науковим дослідженням, в якому вирішено важливе актуальне наукове завдання, розроблено механізм формування і реалізації інноваційної стратегії на вагонобудівних підприємствах та побудовано економетричну модель взаємозв'язку міжнародного трансферу знань в економіці між інноваційною діяльністю та інтелектуальними інвестиціями. Дисертація містить наукові положення, нові науково-обґрунтовані теоретичні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких

досліджень, а також свідчить про особистий внесок здобувача в науку та характеризуватися єдністю змісту.

Сформульована в дисертації мета дослідження досягнута. Дисертація виконана на високому науковому рівні, а результати дослідження є значним внеском в подальший розвиток теорії і практики має механізм формування і реалізації інноваційної стратегії на машинобудівному підприємстві та організаційно-аналітичний інструментарій трансферу знань в економіці, що перевірено шляхом економетричного моделювання та аналітичного дослідження.

Дисертація Горячової Наталії Володимирівни відповідає вимогам п.п. 9, 10, 11, 12 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167, а її авторка гідна присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент
професор кафедри економіки
підприємства та корпоративного
управління Одеської національної
академії зв'язку імені О.С. Попова
Міністерства освіти і науки України,
доктор економічних наук, професор

В.І. Копитко

ПІДПИС ЗАВІРЯЮ:

УЧЕНИЙ СЕКРЕТАР

ОНА З ім. О.С. Попов

Руда Г.В.